

Tot de "oudsten", aan het begin van de Nieuwpoortsestwg., behoren : Petit Paris (restaurant) 1893 - Le Châtelet 1885 - Nieuwpoortsestwg. 16 : 1889 en ibid. 21 : 1894. Verrassend vroeg verschijnen : Leeuwerikenstr. 16 : 1906 en Vrijheidstr. 14 : 1911.

De oudste "getuigen" uit het gewezen Mariakerke zijn : Zeedijk 100 : 1899 - Nieuwpoortsestwg. 371 : 1903 - ibid. 487 en 699, beide uit 1907 - en Dorpstraat 69 : 1906.

DE EERSTE OOSTENDSE PATISSIERS WAREN ZWITSERS

door Daniël FARASYN

Sinds eeuwen hebben bakkers onze voorouders voorzien van het dagelijks brood. Bij feestelijke gelegenheden zorgden zij er voor dat koeken, pasteien en taarten op tafels konden geplaatst worden.

Tot het einde van de 18e eeuw werd er in onze gewesten geen onderscheid gemaakt tussen de gewone bakkers die doorgaans brood uit hun ovens haalden en pasteibakkers die zich vooral toelegden op het opmaken van taarten.

Dit onderscheid kwam er eerst na 1780. Als hoofdoorzaak van het ontstaan van een aparte klasse van bakkers, de pasteibakkers, kan aangehaald worden de tijdelijk relatief hogere welvaart die onze streken toen kenden. Oostende b.v. werd toen overspoeld door rijke handelsslui die geld te over hadden voor luxeartikelen, o.m. taarten. Dank zij een grotere vraag naar gebak kon een groep banketbakkers ontstaan en zich handhaven. Ook niet vreemd aan deze scheiding ontstaan in het bakkersberoep was het feit dat Jozef II in 1783 een groot aantal kloosters opdoekte. In een aankondiging in de "Gazette van Gend" dd. 10 juli 1783 maakte de Gentse "suykerbakker" L. LAVENDY uit de Donkersteeg duidelijk een allusie op de impact van de kloostersluitingen op het ontstaan van een afzonderlijke pasteibakkersberoep. Hij liet weten :

"Dewijl de kloosters in welke men gewoon was tot het gerief van het publicq verscheyde slagh van suykergebak te maeken vernietigd zyn zo is 't, dat L. Lavendy aen een ider bekend maekt dat hy de volgende geleyen en confituren op het keurlykste toebereyd en voor eene redelyken prys met groot en kleyn gewigt het gemeen daervan zal gerieven te weten; geley van genever- en kruisbessen, van krieken en framboisen, van groningappelen, van renetten, van barbarissen, van granaatappelen, van citroenen, van oragnieappelen, verscheyde van peiren, van quepeiren en meer andere, alle soorten van drooge confituren, fruyten in Franschen brandewyn, suykerkoeks-kens als van campanwortels, van anjelieren, van pruymkens en stuks-kens van que- en groeningsappelen alsook de volgende vloeybare banketten ofte confituren te weten confiture van abrikozen, van krieken, van violetbloemen, van framboisen, van orangniebloemen, van persiken, van druiven, van okkernoten, van queperen, van bergamotten, van mirabellen, van barbarissen, van reine claudee, van citroenen, van oragnieappelen en meer andere".

Hiermede maakte deze Gentse "suykerbakker" réclame bij een ruim publiek en bij pasteibakkers voor zijn rijk assortiment nodig voor het opmaken van allerhande fruittaarten (1).

De eerste "pataciers", "pâtisseries-confiseurs", "pâtisseries", "suykerbakkers" of "taartebakkers" die zich als dusdanig te Oostende

kwamen vestigen, waren zoals wij verder zullen zien, afkomstig uit Zwitserland, meer bepaald uit het plaatsje Laufen, in het canton Graubunden.

De eerste, die binnen onze stad een patisserie opende was Pierre D'ALBERT, uit Laufen. Hij vestigde zijn zaak op de N. kant van de Grote Markt, ten W. van de Hoge Wacht in een van de twee huizen die toebehoorden aan de We NEDONCHELLE. Omdat deze weduwe haar huizen wou vernieuwen was hij verplicht in juni 1786 dit pand te verlaten en zijn intrek te nemen op de N. kant van de Grote Markt in het derde huis ten Oosten van de Kattestraat. Dit huis werd al gauw bekend als "Maison des Pâtisseries Suisses" (2).

Aangemoedigd door het succes van zijn bedrijf opende P. D'ALBERT vanaf 1 november 1786 samen met een zekere CANTHENY een soort koffiehuis of "tea-room" in een huis van aannemer DOSSAER, gelegen op de Z.O. hoek van de Witte Nonnenstraat en de Kerkstraat, waar heel wat later het gekende huis "De Olifant" zich zou installeren (3).

Dit koffiehuis droeg oorspronkelijk de naam "Le Grand Caffe Suisse", wat later "Le triomphe du bon sens" en in 1791 "Le Grand Caffe Impérial".

In maart 1791 was er ruzie ontstaan in het "Maison des pâtisseries Suisses". Jean CANTHENY wou zijn twee medewerkers, Jean GROOTMAN en Chr. CADERAS de laan uitsturen, maar D'ALBERT kon het geschil beslechten (5). Deze CADERAS, ook afkomstig uit Laufen, was na een kort verblijf te Rijsel, in 1780 of 1783 te Oostende neergestreken (7) en (9).

Na de dood van D'ALBERT in 1791 droeg zijn weduwe de uitbating van het koffiehuis over aan J. CANTHENY (4). "Le Grand Caffe Impérial" verkeerde kort daarop in financiële moeilijkheden en sloot zijn deuren. Het ruime huis werd betrokken door de dochter van de eigenaar, Colette DOSSAER, die met de negociant, Michel FONTEYNE was gehuwd.

Op 5 juni 1792 richtte CADERAS samen met J. ARQUINT, eveneens uit canton Graubunden afkomstig, een vennootschap op, waarbij hij de uitbating van het "Maison des Pâtisseries Suisses" overnam samen met een zekere FORARMS, terwijl Jacques ARQUINT op 1 mei 1792 een patisserie opende op de W. kant van de Kapellestraat, twee huizen bezuiden het "Hotel de la Cour Impériale", het latere "Hôtel de la Marine", op de Z.W. hoek van de Ooststraat. J. ARQUINT had het grootste deel van dit huis voor 3, 6 of 9 jaren ingehuurd van Thérèse MELIS, weduwe J. VAN DER SLUYS (6).

In 1796 telde Oostende twee patisserieën door Zwitsers uitgebaat, nl. door CADERAS op de N. kant van de Grote Markt en door Jacques VAN GAROIS op de W. kant van de Kapellestraat (7).

Op 11 november 1796 zegde CADERAS het contract afgesloten met ARQUINT op en ging zich vestigen op de Z. hoek van de Sint-Sebastiaanstraat en de Kapellestraat in de "Sterre", dat naast het gelijknamig hotel in de Sint-Sebastiaanstraat gelegen was (8).

In 1798 vinden wij ARQUINT terug in de Kapellestraat nu samen met Courtaïn BONERAUD ook uit het canton Graubunden afkomstig, wijl CADERAS nog altijd op de hoek van de Kapellestraat en de Sint-Sebastiaanstraat verblijft (9).

Op 1 november 1801 verplaatste ARQUINT zijn pasteibakkerij naar de O. kant van de Kapellestraat in een huis dat hij voor 6 jaren en 6 maanden huurde van de We. DE BRAUWERE. Dit huis lag tussen

de huizen in van de negociant Lieven BAES en van apotheker Martin MENEGHEER dat op de N.O. hoek van de Zwarte Nonnenstraat stond. ARQUINT verkreeg hierbij de toelating om in dit huis een winkel uit te bouwen (11).

In 1815 was de 65-jarige CADERAS nog altijd werkzaam in zijn uitstekend gelegen bedrijf, dat nu in hoofdzake gerund werd door Richard ROCH, een 30-jarige patissier die CADERAS uit Laufen had laten overkomen en die met Barbara LEBRUN gehuwd was. ARQUINT en Cie waren uit de Kapellestraat verdwenen. Hun huis werd door de Oostendse bakker Jacob PRUYSSENAERE overgenomen. Een tweede taartebakker trof men aan op de Z. kant van de Sint-Sebastiaanstraat, 4 huizen ten W. van de Karnemelkstraat, Dominique PLANCO, maar deze was eerder confiseur en chocolatier dan patissier (10).

Het ontstaan van een afzonderlijke groep bakkers, die zich zelf als pasteibakkers bestempelden of als dusdanig aanzien werden heeft echter niet voor gevolg gehad dat andere bakkers-boulangers zich van het bakken van taarten onthielden. Aldus treft men in de inventaris bij de dood van Ls. Jos. VAN DE CASTEELE - vivant boulangier - opgemaakt in zijn huis op de W. kant van de Kaaistraat, tussen de Oost- en Witte Nonnenstraat in 1809 dat deze in zijn bakkerij beschikte over "323 figures de platre pour gateaux" (12).

Wanneer je straks wellicht je tanden zet in een smakelijk stuk taart, denk er even aan dat het Zwitsers waren, uit het bergachtig Graubunden, die voor iets meer dan 200 jaren het afzonderlijke beroep van pasteibakker te Oostende hebben geïntroduceerd.

-
- (1) Univ. Bib. Gent, J. I.
  - (2) R.A. Brugge, Vrije, 17156, 193 v.
  - (3) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 40/64, Van Iseghem, Akte 278.
  - (4) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/70, De Callais, Akte 16.
  - (5) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/150, Donny, Akte 87.
  - (6) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/153, Donny, Akte 24.
  - (7) R.A. Brugge, Leie Dep., 1238.
  - (8) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/163, Donny, Akte 18.
  - (9) Univ. Bib. Gent, Ms. Zaal, 1908.
  - (10) R.A. Brugge, Volkstelling 1815, nr. 145.
  - (11) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/238, Rycx A jn., Akte 25.
  - (12) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/256, Rycx A jn., Akte 228.
-

6de GESCHIEDKUNDIGE BOEKENBEURS VOOR VLAANDEREN

ZATERDAG 29 FEBRUARI 1992 VAN 14 - 18 U.
ZONDAG 1 MAART 1992 VAN 10 - 17 U.

CENTRUM VOOR KUNST EN CULTUUR
SINT-PIETERSABDIJ GENT

ORGANISATIE : KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN V.Z.W.
KRAANLEI 65 9000 GENT
TEL. 091/25.64.47 OF 23.13.36 OF 23.70.65 (ANTWOORDTOESTEL)
FAX 091/23.97.38 (STICHTING MENS EN CULTUUR)